

ROLI
I PRINDËRVE
NË PARANDALIMIN
DHE PËRBALLJEN
ME DHUNËN
NË SHKOLLA

UDHËRRËFYES

A small silhouette of an adult and a child walking hand-in-hand on a path that leads from the title down into the lower half of the image.

Sofija Georgievska

Nevena Petrovska

Titulli:

Водич: Улогата на родителите во превенција и справување со насилство во училиштата

Përkthimi shqip:

Udhërrëfyes: Roli i prindërve në parandalimin dhe përballjen me dhunën në shkolla

Përkthimi:

Jetmir Ziba

Botuesi:

Ambasada e parë e fëmijëve në botë – „Megjashi”, rr. Kosta Novaković nr. 22A, 1000, Shkup

Telefon: +3892 2465316

e-mail: info@childrensembassy.org.mk

Autore:

Sofija Georgievska

Nevena Petrovska

Redaktorë:

Zharko Zmijanac

Damjan Nikollovski

Klementina Dobrevska

Lektorimi:

Marina Geçeska-Vasileska

Dizajni:

Delfina Sazdovska

Vendi: Shkup

Viti i lëshimit: 2024

CIP – Каталогизација во публикација Национална и универзитетска
библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

37.064(035)

373.3(497.7)(035)

364.636:37.064(=163.3:497.7)(035)

364.636:37.064(=18.3:497.7)(035)

364.636:37.064(=512.1:497.7)(035)

GEORGIEVSKA, Sofija

Udhërrëfyes: Roli i prindërve në parandalimin dhe përballjen me dhunën
në shkolla [Електронски извор] / Sofija Georgievska, Nevena Petrovska. –
Текст во ПДФ формат, содрж. 55 стр. – Shkup : Ambasada e parë e
fëmijëve në botë – „Megjashi“, 2024

Начин на пристапување (URL):

<http://childrensembassy.org.mk/vodic-zaroditeli.nspх>. – Кор. насл.: Roli
prindërve parandalimin përballjen dhunën shkolla i në dhe me në:
Udhërrëfyes. – Наслов преземен од екран. – Опис на изворот на ден
17.04.2024 год. – Користена литература: стр. 53-54

ISBN 978-608-4603-33-7

1. Petrovska, Nevena [автор]

а) Училишта -- Соработка со родители -- Прирачници б) Училишно
насилство-- Соработка со родители -- Македонија -- Прирачници в)
Насилство -- Училишта -- Врсници -- Македонија – Прирачници

COBISS.MK-ID 63507973

PËRMBAJTJA

HYRJE	2
RËNDËSIA DHE FUNKSIONI I KËSHILLIT TË PRINDËRVE DHE PJESEMARRJA AKTIVE E PRINDËRVE NË NDËRTIMIN E NJË MJEDISI SHKOLLOR TË SIGURT	8
ROLI I PRINDIT NË NDËRTIMIN E NJË MJEDISI TË SIGURT SHKOLLOR PËR FËMIJËT DUKE ZBATUAR AFTËSITË POZITIVE TË PRINDËRIMIT	15
NJË QASJE GJITHËPËRFSHIRËSE NDAJ PRINDËRIMIT	37
MEKANIZMAT DHE MASAT PËR PARANDALIMIN E DHUNËS	40
ROLI I SHËRBIMEVE PROFESIONALE NË SHKOLLA NË PARANDALIMIN DHE MBROJTJEN E FËMIJËVE NGA DHUNA	47
MËNYRAT SHITESË TË PARANDALIMIT DHE MBROJTJES NGA DHUNA	53

NOCIONET E PËRGJITHSHME DHE TERMINOLOGJIA

Për qëllimet e Udhërrëfyesit, jemi pajtuar për përkufizimet e mëposhtme.

- Fëmijë: Çdo qenie njerëzore në moshën nën tetëmbëdhjetë vjeç. (Neni. 1 të KDF-së). Nocioni fëmijë përdoret dhe i referohet një nxënësi në shkollë.
- Një prind gjithashtu nënkupton një kujdestar/përkujdesës – një person që kujdeset për një fëmijë (disa fëmijë) dhe ka përgjegjësi për mirëqenien dhe zhvillimin e tyre.
- Prindërimi - procesi me të cilin një prind/kujdestar/përkujdesës përmbush rolin e tij në kujdesin për fëmijët.
- Prindërimi pozitiv - një proces ku prindi/kujdestari/përkujdesësi vepron duke filluar nga interesat e fëmijës, trajton fëmijën në mënyrë jo të dhunshme, njeh dhe respekton të drejtat e tij, e drejton atë, i tregon atij dashuri, por gjithashtu vendos kufij për të mundësuar zhvillimin e tij të plotë.
- Mbështetja prindërore - çdo aktivitet i krijuar për të mbështetur një prind/kujdestar/përkujdesës në përmbushjen e nevojave të fëmijëve të tyre, duke përfshirë mbështetjen praktike, arsimore dhe emocionale.
- Shkolla – drejtor, shërbimi profesional/bashkëpunëtorët profesional (pedagog, psikolog, punëtor social, edukator special dhe rehabilitator), mësimdhënësit klasor dhe të lëndëve, ndihmësit e mësimdhënies.
- Rrjeti mbrojtës - një sistem ose një sërë masash dhe aktivitete të ndërmarra për të parandaluar dhe mbrojtur plotësisht fëmijët nga format e ndryshme të dhunës. Rrjeti i sigurisë krijohet përmes një qasjeje holistike, që do të thotë se merret parasysh i gjithë konteksti i jetës së fëmijës, duke përfshirë jo vetëm arsimin, por edhe aspektet e tij familjare, sociale dhe shëndetësore.

HYRJE

"Arsimi është arma më e fuqishme që mund të përdorësh për të ndryshuar botën." - Nelson Mandela

Çdo fëmijë ka të drejtë të jetojë pa dhunë, eksploatim dhe keqpërdorim. Kjo është arsyeja pse në vendin tonë mbrojtja e fëmijëve është në radhë të parë e garantuar nga Konventa për të drejtat e fëmijës, e cila detyron shtetet nënshkruese të ndërmarrin të gjitha masat e duhura ligjvënëse, administrative, sociale dhe arsimore për të mbrojtur fëmijët nga të gjitha format e dhunës. Mirëqenia e fëmijëve dhe siguria e tyre janë me rëndësi të madhe për të gjithë, respektivisht për prindërit, shkollën, komunitetin. Megjithatë, kemi ende fëmijë të cënuar, fëmijë që kanë përjetuar trauma dhe kanë përvoja negative në fëmijëri për shkak të një forme të caktuar të dhunës. Familja bashkëkohore po përjeton ndryshime të thella në strukturën, funksionimin dhe dinamikën e saj, duke u përballur me kriza në disa nivele si varfëria, diskriminimi, dhuna, përjashtimi social, divorci. Por pavarësisht gjithçkaje, fëmijët janë ende të njëjtë dhe kërkojnë shumë dashuri, kujdes dhe vëmendje nga prindërit.

Në një botë ku fëmijët rriten së bashku me familjen, shkolla duhet të jetë gjithashtu një vend i sigurt dhe mbështetës, ku çdo fëmijë mund të zhvillohet dhe të mësojë në një mjedis stimulues dhe të sigurt. Por për fat të keq, realiteti e vë komunitetin përpara sfidës së parandalimit dhe trajtimit të dhunës në shkolla.

Fëmijët kalojnë 6 deri në 8 orë në ditë në shkollë ose mbi 200-250 ditë në vit. Koha e kaluar në shkollë është e gjatë, dhe mësimi dhe përvoja e jetës e fituar në shkollë është një nga më të vlefshmet.

Shkolla bëhet qendra e botës së fëmijëve, është një vend ku ata mësojnë, bëjnë miq, dashurohen, komunikojnë, dhe për këtë arsye cilësia dhe siguria e jetës shkollore është thelbësore për zhvillimin e tyre. Por si familja, shkolla mund të bëhet një mjedis i pakëndshëm për t'u rritur nëse fëmija është viktimë e dhunës. Nëse mjedisi shkollor është i dhunshëm, mund të ketë pasoja për fëmijët, të tilla si mungesa, suksesi i zvogëluar në shkollë, mungesa e motivimit për të marrë pjesë, ndjenjat e pasigurisë, frika... Prandaj, mbrojtja dhe siguria e fëmijëve është një domosdoshmëri e sotme dhe është e nevojshme që të gjitha palët e interesuara të ofrojnë mjedise edukuese, mbrojtëse dhe të sigurta ku fëmijët rriten dhe zhvillohen.

Kjo do të arrihet përmes:

- Zhvillimit dhe ngritjes së vetëdijes dhe nivelit të njohurive të fëmijëve, prindërve, mësuesve dhe stafit tjetër të shkollës për dhunën ndaj fëmijëve dhe pasojat e dhunës, me theks të veçantë në dhunën e bashkëmoshatarëve;
- Kuptimit të nevojës për parandalimin dhe mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna dhe një qasje holistike në organizimin e këtij procesi duke ndërtuar një rrjet sigurie në shkollë;
- Njohjes dhe informimit për kompetencat ligjore të shkollës për të operacionalizuar rrjetin e sigurisë;
- Ndërtimit të triadës midis ekipit të ekspertëve, prindërve dhe fëmijëve është një aspekt thelbësor i qasjes holistike për ndërtimin e një rrjeti sigurie në shkollë. Kjo do të arrihet duke zhvilluar vetëdijësimin dhe njohuritë për dhunën ndaj fëmijëve, duke rritur ndërgjegjësimin për kompetencat ligjore dhe duke përfshirë në mënyrë aktive prindërit, nxënësit dhe pjesëmarrësit e tjerë në procesin e mbrojtjes së fëmijëve, me fokus të veçantë në dhunën e bashkëmoshatarëve.

- Informimi për kompetencat ligjore të sektorëve të tjerë për bashkëpunim të suksesshëm dhe efikas ndërsektorial për veprimin në mbrojtjen e fëmijëve;
- Mandati i këshillave të prindërve, parlamentit të fëmijëve dhe organeve të tjera studentore me qartësi në rolin e tyre në zbatimin e kompetencave dhe përfaqësimin për të drejtat e fëmijëve.

Në këtë mënyrë, do të trajtohet një ndikim i organizuar për ndryshimin e qëndrimeve, njohjen dhe parandalimin e hershëm, nxitjen e një atmosfere pozitive në klasë dhe një përgjigje të qartë ndaj shkeljeve të kufijve të caktuar, të cilat së bashku përcaktojnë prindërit, mësuesit dhe fëmijët. Në shkolla, do të zhvillohet një rrjet sigurie që ofron ndihmë dhe mbështetje për të gjithë fëmijët, viktimat e fëmijëve, dëshmitarët e fëmijëve dhe ata që kryejnë dhunë, duke ushqyer në të njëjtën kohë një kulturë kundër dhunës dhe duke promovuar një atmosferë të një mjedisi të sigurt për çdo fëmijë. Trauma dhe pasojat e përvojave negative të fëmijërisë është diçka që nuk ka çmim, nuk mund të matet dhe krahasohet. Prandaj, investimet më të mëdha materiale, njerëzore, emocionale duhet të jenë për fëmijët, në interes, mbrojtje dhe për mirëqenien e tyre.

Udhërrëfyesi udhëhiqet nga parimi i interesit më të mirë të fëmijës, dhe bazohet në postulatet themelore të Konventës për të drejtat e fëmijës, Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve, Ligjit për arsimin fillor, Udhëzimet për raportimin dhe mbrojtjen e viktimës studentore të çdo forme të dhunës, keqpërdorimit dhe neglizhencës dhe Ligjin për arsimin e mesëm, Strategjinë kombëtare (2020-2025) dhe Planin për veprim (2020-2022) për parandalimin dhe mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna, Protokollin për veprimin e ekipit ndërsektorial për mbrojtjen e fëmijëve viktimat të keqtrajtimit, neglizhencës dhe dhunës dhe Protokollin për veprimin në procesin e parandalimit dhe mbrojtjes së fëmijëve nga keqtrajtimit dhe neglizhenca.

PËR CILIN ËSHTË DEDIKUAR KY UDHËRRËFYES?

Ky Udhërrëfyes është dedikuar kryesisht për prindërit dhe shërbimet profesionale në shkolla dhe mund të jetë një mjet praktik për të mësuar rreth mekanizmave në shkolla dhe rolin e prindërve nga mësimdhënësit dhe fëmijët. Udhërrëfyesi është një mjet praktik me udhëzime për parandalimin e dhunës dhe mbrojtjen e fëmijëve me qëllim ndërtimin e një mjedisi të sigurt shkollor për çdo fëmijë, duke përforcuar rolin e prindit dhe shërbimet profesionale.

Duke bashkuar njohuritë dhe angazhimin e prindit dhe me mbështetjen e shërbimeve profesionale dhe stafit të shkollës, mund të krijohet një mjedis shkollor ku dhuna nuk tolerohet dhe mësimi dhe zhvillimi i fëmijëve është në plan të parë.

Faleminderit që jeni pjesë e kësaj ideje për ndërtimin e një komuniteti të sigurt shkollor. Duke punuar së bashku, ne mund të ndryshojmë botën në të cilën fëmijët tanë rriten dhe mësojnë.

SI PËRDORET UDHËRRËFYESI?

Udhërrëfyesi mund të përdoret në planifikimin e parandalimit të dhunës ndaj fëmijëve në shkolla, në të gjitha situatat e dhunës, dyshimit për dhunë, në hartimin dhe promovimin e një statuti të shkollës, akteve të brendshme, ndërtimin e një politike për mbrojtjen e fëmijëve, programin vjetor të punës dhe programin e zhvillimit të shkollës, përgatitjen e temave për të cilat do të punojë këshilli i prindërve, parlamenti i nxënësve, për kryerjen e trajnimeve të vazhdueshme për punonjësit, përgatitjen e punëtorive dhe aktiviteteve me fëmijët për këtë temë dhe punën këshillimore me prindërit.

Në secilin kapitull të këtij Udhërrëfyesi, hulumtohen aspekte të ndryshme të rolit të prindit në parandalimin dhe trajtimin e dhunës në shkolla. Për të pasuruar përvojën e prindit dhe shërbimet profesionale, Udhërrëfyesi ofron këshilla dhe citime nga grupet e fokusit me prindërit që u zhvilluan me qëllim që të fitohet një pasqyrë më e thellë në perceptimin e prindërve, por edhe lidhje nga aktivitetet që janë të destinuara për fëmijët dhe mund të përdoren.

Parandalimi dhe mbrojtja e fëmijëve nga dhuna zbatohet për të gjithë fëmijët dhe duhet të jetë universale, e organizuar dhe e planifikuar mirë. Por ky proces vazhdon në rastin kur fëmija është viktimë e çdo forme dhune, pavarësisht se ku ka ndodhur dhuna dhe kush është kryerësi. Kjo do të thotë që fëmija mund të jetë viktimë e dhunës në shtëpi, shkollë, oborr të shkollës, rrugës nga shtëpia në shkollë dhe anasjelltas, në një ekskursion dhe vende të tjera. Fëmija mund të jetë viktimë e dhunës nga një prind, anëtar i familjes, i rritur i panjohur, nga një bashkëmoshatar, një fëmijë tjetër më i madh, nga individë ose një grup kryerësish, një mësues, një trajner, një person tjetër i punësuar i shkollës.

Ajo që duhet të rezultojë nga përdorimi i këtij Udhërrëfyesi është të merret parasysh rëndësia e aspekteve të mëposhtme:

- **Nxitja e empatisë dhe solidaritetit midis fëmijëve.** Fëmijët duhet të mësohen se nëse të gjithë i rezistojnë dhunës, ata janë më të fortë se ata që duan të imponohen përmes dhunës. Një mënyrë është mbledhja e tyre në një të ashtuquajtur rreth të mbrojtur. Ata e rrethojnë viktimën për t'i mbrojtur ata dhe për t'i ndihmuar ata të përballen me sulmuesin në mënyrë paqësore. Në këtë mënyrë, njerëzit që mbrojnë viktimat janë ata që janë të guximshëm. Kjo qasje synon të ndryshojë dhe mohojë idenë e pranuar përgjithësisht se ata që janë të dhunshëm janë të fortë dhe të guximshëm.
- **Shfaqja e sjelljes dhunuese si jo-tërheqëse.** Dhunuesit, kryerësit e dhunës nuk janë të popullarizuar në grup. Përdorimi i forcës, keqpërdorimit ose sjelljeve të tjera të dhunshme konsiderohet si veprim frikacak, shprehje dobësie dhe ata që dënojnë dhunën dhe kundërshtojnë ngacmuesit janë personalitete të forta dhe shprehin guxim.

RËNDËSIA DHE FUNKSIONI I KËSHILLIT TË PRINDËRVE DHE PJESËMARRJA AKTIVE E PRINDËRVE NË NDËRTIMIN E NJË MJEDISI SHKOLLOR TË SIGURT

Një shkollë nuk është vetëm një institucion për përcjelljen e njohurive, por edhe një komunitet në të cilin fëmijët zhvillojnë aftësitë sociale, formojnë vlerat e tyre dhe formojnë karakterin e tyre. Në këtë kontekst, Këshilli i prindërve dhe pjesëmarrja aktive e prindërve luajnë një rol të pamatshëm në ndërtimin e një mjedisi të sigurt shkollor.

Rëndësia e Këshillit të prindërve:

Këshilli i prindërve është një forum për bashkëpunim midis prindërve, mësuesve dhe drejtorisë të shkollës. Ky organ është themeluar në bazë të Ligjit për arsimin fillor në nenin 127, me qëllim të bashkimit të votave të prindërve dhe krijimit të një platforme për mendim dhe vendimmarrje të përbashkët. Rëndësia e Këshillit është se ai është një urë lidhëse midis prindërve dhe komunitetit të shkollës, duke ofruar një mundësi për të shkëmbyer ide, sugjerime dhe shqetësime, si dhe për të punuar së bashku drejt qëllimeve të një mjedisi të sigurt dhe mbështetës.

FUNKSIONI I KËSHILLIT TË PRINDËRVE:

•**Komunikimi dhe informimi:** Këshilli i prindërve lejon prindërit të informohen për ngjarjet dhe sfidat aktuale në shkollë. Ky komunikim është i dyanshëm, duke u dhënë prindërve mundësinë për të ndarë shqetësimet dhe sugjerimet e tyre.

•**Kontributi në vendimmarrje:** Këshilli luan një rol kyç në marrjen e vendimeve në lidhje me sigurinë dhe mirëqenien e fëmijëve në shkollë. Prindërit, përmes Këshillit, kanë mundësi të marrin pjesë në formimin dhe promovimin e politikave dhe masave që do të përmirësojnë përvojën shkollore.

•**Mbështetja dhe arsimi:** Këshilli i prindërve mund të sigurojë burime arsimore dhe punëtori që inkurajojnë prindërit të informohen për sfidat që lidhen me dhunën në shkolla dhe mënyrat për t'i parandaluar ato.

Pjesëmarrja aktive e prindërve në Këshill krijon hapësirën për të ndërtuar një komunitet të fortë shkollor, ku të gjithë anëtarët punojnë së bashku për të siguruar një mjedis arsimor të sigurt dhe gjithëpërfshirës.

SI PRINDËRIT MUND TË SHFRYTËZOJNË SA MË MIRË POZICIONIN E TYRE NË KËSHILLIN E PRINDËRVE DHE TË PËRMIRËSOJNË BASHKËPUNIMIN ME SHKOLLËN

Përveç detyrimeve ligjore të Këshillit të prindërve, për të shmangur funksionin pasiv të prindërve dhe për të arritur proaktivitetin dhe vlerën reale të tyre, është e nevojshme që Këshilli të jetë një organ progresiv që do të jetë partner dhe bashkëpunëtor i shkollës dhe do të punojë në ndjekje të interesave të fëmijëve. Si do të arrihet kjo:

- prindërit të jenë të rregullt në mbledhje, dhe nëse nuk mund të vijnë të njoftojnë zëvendësin e klasës;
- të bashkëpunojnë vazhdimisht me prindërit në klasë dhe të përcjellin informacione nga mbledhjet;
- të inkurajojnë prindërit e tjerë në klasë të shkëmbejnë mendime dhe ide për të përfaqësuar interesat e fëmijëve në takime;
- t'i qasen seriozisht propozimit të programeve dhe raporteve të shkollës, dhe përmes diskutimit konstruktiv të japin sugjerime për përmirësim, jo thjesht një mendim formal për pranimin e tyre;
- të japë një mendim dhe të propozojë masa për përmirësimin e veprimtarisë mësimore dhe jashtëshkollore të të gjithë fëmijëve, veçanërisht fëmijëve në rrezik, fëmijëve të përfshirë në ngjarje të lidhura me dhunën;
- të inicimojnë dhe realizimin e aktiviteteve për përmirësimin e cilësisë së shkollës.

Këshilli i prindërve përfaqëson interesat e fëmijëve dhe ndryshime të rëndësishme mund të ndodhin pikërisht për shkak të përfaqësimit të tyre. Disa këshilla praktike se si prindërit mund të luajnë një rol më pjesëmarrës përmes Këshillit të prindërve, me qëllim të parandalimit të dhunës në shkolla:

të ndihmojnë në arritjen e komunikimit midis prindërve dhe mësimeve;

të marrin pjesë në diskutime në takime me kritika konstruktive, të paraqesin sfida që prekin shumicën e prindërve dhe fëmijëve;

konfidencialiteti është një aspekt i rëndësishëm kur paraqiten raste individuale që respektojnë të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale të të tjerëve, veçanërisht të fëmijëve;

të këmbëngulet për një qasje të unifikuar për çdo fëmijë, e cila nënkupton ndjekjen e procedurave për raportimin dhe mbrojtjen e fëmijëve viktime në përputhje me Udhëzimet dhe ndërmarrjen e veprimeve parandaluese;

inicimin dhe udhëheqjen e fushatës kundër dhunës ndaj fëmijëve;

organizimi i një forumi në internet që përfshin të gjithë prindërit me temën e mbrojtjes së fëmijëve nga dhuna me folës nga prindërit, fëmijët dhe mësuesit për tema të paracaktuara dhe shkëmbimin e përvojave personale;

vendosjen e Shkollës për prindërim si program i posaçëm arsimor për përfundimin e kapaciteteve prindërore;

përgatitjen e një plani vjetor veprimi të Këshillit të prindërve, i cili do të parashikojë disa aktivitete të rëndësishme dhe në interes të fëmijëve për ndërtimin e një mjedisi të sigurt shkollor, duke përcaktuar qëllimet, aktivitetet, realizuesit, afatin dhe dinamikën e realizuesit;

- formimin e një qendre humanitare me përfshirjen e fëmijëve, prindërve dhe mësuesve, veçanërisht fëmijëve që kanë qenë kryerës ose nxitës të dhunës në shkollë, me qëllim aktivizimin e tyre, zhvillimin e empatisë, pjesëmarrjes;
- organizimi i punëtorive për fëmijët me tema specifike, p.sh. përballimi i stresit dhe traumës, rezistenca ndaj presionit të bashkëmoshatarëve, ndërmjetësimi i bashkëmoshatarëve, aftësitë pozitive të komunikimit, mbrojtja nga dhuna kibernetike, dhuna e bashkëmoshatarëve, etj.

SI E SHOHIN PRINDËRIT POTENCIALIN E TYRE PËR TË PËRMIRËSUAR BASHKËPUNIMIN ME SHKOLLËN NË PARANDALIMIN E DHUNËS

Rezultatet e grupeve të fokusit dhe pyetësorëve tregojnë se prindërit kanë shumë pak ndikim në pjesëmarrjen dhe marrjen e vendimeve për aspekte të caktuara të jetës shkollore. Shumica e tyre besojnë se prindërit mund të ndihmojnë shkollën në organizimin e aktiviteteve të ndryshme që lidhen me parandalimin e dhunës.

Këshilli i prindërve duhet të mbështesë nismat e fëmijëve sa herë që është në interesin e tyre, për të gjetur një mënyrë për të kontaktuar me shkollën, për të përdorur fuqinë e kompetencës të tyre.

Disa prindër mendojnë se mund t'i ndihmojnë mësuesit të organizojnë klasa dhe aktivitete.

“Fëmija im ka qenë përfaqësues i Kryqit të kuq në shkollë. Ajo ishte shumë e interesuar për aktivitetet dhe ishte aktive në bashkëpunim me shkollat e tjera, mernte pjesë në tribuna, ligjërata, shkonte me kënaqësi kudo që ishte e ftuar. Kishte një ide në shkollën tonë për të kryer aktivitete të ngjashme. Nuk gjeti mbështetje nga shkolla. Përgjigjet ishin se nuk kishin hapësirë të mjaftueshme, nuk kishin kohë, ” prind.

“ Këshilli i prindërve mund të iniciojë prodhimin e posterave kundër dhunës në shkollë, me ilustrime dhe karaktere interesante të njohura për fëmijët, duke shtypur libra komike të prodhuara nga fëmijët me mesazhe të mira kundër dhunës, fëmijët të marrin email me informacion në lidhje me mbrojtjen nga dhuna në aplikacionet që ata përdorin. Të organizohen kuize se sa dinë fëmijët për dhunën, shfaqjen teatrale nga fëmijët dhe të ngjashme, ”prind.

Kur u pyetën se cila ishte përvoja juaj në zhvillimin e një programi më të sigurt të mjedisit shkollor ose duke punuar në një propozim të tillë - **të gjithë prindërit u përgjigjën se nuk kishte as iniciativë dhe as përvojë të tillë.**

“Pas një incidenti pranë shkollës ku një fëmijë i vogël është keqtrajtuar seksualisht, me iniciativën e Këshillit të prindërve në shkollë dhe me një peticion nga prindërit në komunë, filloi një aktivitet për të patrulluar policinë më shpesh në të gjithë lagjen, dhe u organizuan patrulla prindërore,” prind.

Për krahasim, kemi përdorur përvojën e prindërve që janë zhvendosur në Bruksel dhe fëmijët janë përfshirë në sistemin e tyre arsimor.

"Në shkollat në Belgjikë (në komunitetin frankofon) Këshilli i prindërve në shkollë është një organ i fuqishëm. Ekziston një Federatë e shoqatave të këshillave të prindërve të arsimit zyrtar (Fédération des Associations de Parents de l'Enseignement Officiel – ASBL) por qëllimi dhe roli i këtij organi është shumë i ndryshëm nga shkollat në Maqedoni. Anëtarët janë vullnetarë dhe roli kryesor është pikërisht lufta kundër dhunës në shkollë, por edhe organizimi i shumë aktiviteteve interesante humanitare në të cilat prindërit janë personazhet kryesore. Në Shkup, Këshilli i Prindërve në shkollë ishte një makineri e madhe që përhapte trazira. Shumë argumente, shumë orë të humbura, diskutime që nuk mendoj se janë të nevojshme. Dhe gjithmonë, pa përjashtim, nuk kishte qëndrim të përbashkët për ndonjë çështje. Temat kryesore ishin gjithmonë disiplina, kuzhina e shkollës, pra vakti (ushqimi) i ngrënë nga nxënësit i cili ishte i detyrueshëm dhe sigurisht dhuna e bashkëmoshatarëve.", prind.

ROLI I PRINDIT NË NDËRTIMIN E NJË MJEDISI TË SIGURT SHKOLLOR PËR FËMIJËT DUKE ZBATUAR AFTËSITË POZITIVE TË PRINDËRIMIT

Ndërtimi i një mjedisi të sigurt shkollor varet jo vetëm nga institucionet arsimore, por edhe nga pjesëmarrja aktive e prindërve. Aplikimi i aftësive pozitive të prindërimit është thelbësor për krijimin e një mjedisi ku fëmijët mund të rriten, mësojnë dhe zhvillohen në mënyrë të sigurt dhe mbështetëse.

PROMOVIMI I PRINDËRIMIT POZITIV SI KONCEPT I KUJDESIT PËR FËMIJËT

KUSH JENI JU, SI PRIND?

"Si prind, ndihem si një udhëheqës në një mision të rëndësishëm. Në fokus grup kam shkëmbyer përvoja me prindër të tjerë dhe kemi inkurajuar njëri-tjetrin. Nga vendimet që marrim në Këshillin e prindërve, tek bisedat në shtëpi me fëmijën, përqipem të jem shembull i një personi të fortë, mbështetës dhe emocionalisht inteligjent. Së bashku, si prindër, ne jemi formuesit e botës në të cilën fëmijët tanë rriten, dhe një botë e shëndetshme dhe e sigurt është qëllimi që ne ndjekim së bashku." prind

Si prind, ju jeni personi më i rëndësishëm për fëmijën tuaj, një vendimmarrës për ta dhe në emër të tyre. Ju jeni burimi më i madh i dashurisë, kujdesit, ngrohtësisë dhe rezervuarit emocional të fëmijës suaj. Ju jeni një shembull, një model sipas të cilit fëmija mëson se si të sillet, të shprehet emocionalisht dhe si të krijojë kontakte shoqërore. Nëpërmjet jush, fëmija mëson dhe zhvillon vlerat morale, mënyrat e zgjidhjes së konflikteve dhe zhvillon aftësitë sociale. Si prind, ju ndikoni në të gjitha sferat e jetës së fëmijës suaj dhe familjes suaj, dhe kështu ndikoni indirekt në familjet e tjera që njihni dhe në mjedisin tuaj më të gjerë shoqëror.

Ju si prind, jeni një nxitës i fuqishëm në shoqëri. Nëse e respektoni fëmijën tuaj në shtëpi, i tregoni dashuri, por gjithashtu vendosni kufij, aplikoni ndërveprim dhe komunikim jo të dhunshëm me fëmijën, në të njëjtën kohë lini hapësirë për bisedë dhe shprehje të pikëpamjeve, fëmija juaj do të sillet në mënyrë të ngjashme në mjedise të tjera dhe në bashkëveprim me të tjerët. Prandaj, është e nevojshme që ndryshimet të ndodhin në nivel individual, duke dhënë një shembull personal dhe ato do të reflektohen në nivele të tjera dhe në mjedise të tjera. Kështu, ne thyejmë ciklin e dhunës dhe promovojmë sjellje dhe ndërveprim jo të dhunshëm midis njerëzve, veçanërisht fëmijëve.

Sjellja që fëmija ndjek në familje bëhet e natyrshme për të, është një model që ai e pranon dhe e zbaton. Nëse fëmija sheh se prindi në një situatë konflikti është i dhunshëm, duke bërtitur, argumentuar dhe fyer bashkëbiseduesin ose e kundërta në të njëjtën situatë tërhiqet, fëmija do të bëjë të njëjtën gjë në shkollë ose në shtëpi. Në një nivel individual, një prind është një aktor i privilegjuar: ai i mëson fëmijës së tij kufijtë e asaj që i lejohet ose nuk i lejohet të bëjë. Ndërveprimi i duhur me prindin kontribuon në zhvillimin pozitiv socio-emocional të fëmijës.

Është veçanërisht e rëndësishme të kesh një lidhje të sigurt emocionale dhe ndjenjën e përkatësisë në familje që do të jetë baza dhe nxitja për hulumtimin e sigurt të mjedisit dhe lidhjen e duhur emocionale me të tjerët. Një fëmijë që rritet në një familje të sigurt dhe mbështetëse do të zhvillojë më lehtë një imazh pozitiv për veten, do të ketë aftësi sociale dhe ndjeshmëri të zhvilluar më mirë dhe do të zhvillohet në një fëmijë autonom dhe me vetëbesim.

SI TË BËHENI NJË PRIND I AFTË DHE EFEKTIV?

Prindi e njeh fëmijën e tij më mirë, shumë më mirë se kushdo tjetër dhe është e nevojshme të udhëhiqet nga përvojat pozitive të fituara më parë në komunikimin me të. Fëmija ndryshon me kalimin e kohës, hyn nga një fazë zhvillimi në tjetrën, dhe për këtë arsye është e rëndësishme që marrëdhënia prind-fëmijë të jetë fleksibile, që prindi të tregojë mirëkuptim ndaj ndryshimeve, duke mbetur ende një prind i përgjegjshëm. Çfarë do të thotë kjo? Roli i prindërimit të përgjegjshëm dhe kompetent sipas konceptit të prindërimit pozitiv përfshin:

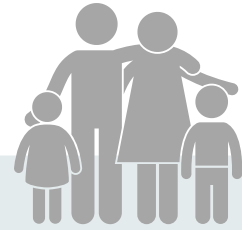
- njohjen e fëmijës dhe e të drejtave të tij,
- respektimin e nevojave të tij zhvillimore,
- mundësimin e kujdesit, përkujdesjes dhe dashurisë së mirë prindërore,
- sjelljen jo të dhunshme ndaj fëmijës,
- përdorimin e komunikimin pozitiv prindëror dhe aftësitë motivuese në marrëdhëniet me fëmijën,
- udhëzimin e fëmijës duke përfshirë udhëzimet prindërore që nënkuptojnë vendosjen e kufijve dhe rregullave në mënyrë që të zhvillojnë kapacitetet e tyre në maksimum,

- përdorimin e kompetencave prindërore në situata të ndryshme jetësore të jetesës familjare dhe mjedisit dhe natyrisht,
- pranimin se mësohet prindërimi.

Këto janë postulatet themelore të prindërimit pozitiv, i cili është një koncept modern që ofron alternativa dhe mundësi të shumta të destinuara për prindin në ndërtimin e një marrëdhënie me fëmijën e tyre. Prindërimi pozitiv nuk nënkupton një prind ideal, përgjithmonë të pagabueshëm, por një prind që bën përpjekje dhe ndërton aftësitë e tij. Prindërimi pozitiv është i rëndësishëm për fëmijët, prindërit dhe komunitetin. Përfitimet e prindërimit pozitiv për fëmijët janë: shëndeti i mirë dhe mirëqenia e fëmijëve, zvogëlimi i dhunës ndaj fëmijëve – në shtëpi dhe jashtë shtëpisë; zvogëlimi i rrezikut të sjelljes delikvente, formave të sjelljes së dhunshme dhe mënyrës negative të jetesës tek fëmijët; përforcimi i rezistencës të fëmijëve, veçanërisht në rast stresi, traume dhe krize; ndërtimi i fëmijëve bashkëpunues dhe të lumtur.

Çfarë lloj stili edukues tregon prindi është shumë i rëndësishëm sepse ndikon drejtpërdrejt te fëmija dhe efektet që ka tek ai pasqyrohen përmes sjelljes së tij. Prindërimi me autoritet konsiderohet optimal për zhvillimin e fëmijëve, stili i preferuar i prindërimit. Ky stil i mësimi është në kundërshtim me stilet e tjera më pak efektive të prindërimit - autoritar (ngrohtësi e ulët dhe kontroll i lartë), lejues (ngrohtësi e lartë dhe kontroll i ulët) dhe indiferent (ngrohtësi dhe kontroll i ulët, prind i painteresuar). Këto stile prindërimi shoqërohen me një numër pasojash negative në zhvillimin e mëtejshëm të fëmijës.

STILI AUTORIZUES I PRINDËRIMIT

SJELLJA E PRINDIT

- Ndërmerr kujdes për fëmijën;
- Shpjegon vendimet dhe nxit negocimin;
- Komunikon me fëmijën;
- Vendos kufij të qëndrueshëm;
- Një prind emocionalisht i ngrohtë që tregon ndjenjat e tij;
- Respekton fëmijën;
- Nuk përdor kurrë sanksione.

EFEKTET MBI FËMIJËT / ZHVILLIMI I TIPAREVE TË FËMIJËVE

- Fëmijë të lumtur, autonome me një ndjenjë të sigurisë;
- Vetëbesimi, tejkalimi i lehtë i sfidave;
- Të aftë për të kontrolluar emocionet;
- Me aftësi sociale të zhvilluara;
- Realizojnë dhe mbajnë miqësi;
- Ata i përgjigjen mirë autoritetit të të rriturit kur ai shoqërohet me një shpjegim dhe mundësi për negociata për të dhënë argumentet e tyre.

STILI LEJUES I PRINDËRIMIT

SJELLJA E PRINDIT

- Nuk vendos kufij;
- Nuk ndëshkon, nuk ka kontroll;
- Lejon fëmijën të përcaktojë aktivitetet e veta;
- Jep liri të plotë;
- Pritshmëri dhe kërkesa të vogla nga fëmija.

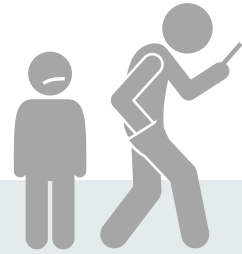
EFEKTET MBI FËMIJËT / ZHVILLIMI I TIPAREVE TË FËMIJËVE

- Nuk respektojnë kufijtë, mosbindjen, rebelimin nëse nuk është sipas tij;
- Kontroll i dobët i emocioneve, frustrohen lehtësisht;
- Vëmendje e ulët dhe vështirësi para zgjidhjes së detyrave, përqendrim i dobët;
- Një prirje për sjellje devijante.

STILI INDIFERENT I PRINDËRIMIT

SJELLJA E PRINDIT

- Në pamundësi për të kuptuar nevojat e fëmijës për kujdes, dashuri dhe vëmendje;
- Neglizhon fëmijën, e sjell atë në rrezik;
- Fëmijës i imponon rolin e një të rrituri dhe të tilla janë pritshmëritë.

EFEKTET MBI FËMIJËT / ZHVILLIMI I TIPAREVE TË FËMIJËVE

- Kuptimi i dobët i kufijve;
- Me ankth ose ambivalent në marrëdhënie;
- Mosbesimi te të rriturit;
- Vetëbesim i ulët dhe vetëvlerësim i ulët.

STILI AUTORITAR I PRINDËRIMIT

SJELLJA E PRINDIT

- Ndëshkon dhe zbaton kontrollin e fortë dhe metodat e dhunshme;
- Vendos standardet personale dhe kërkon respekt pa kundërshtim;
- I distancuar dhe nuk shpjegon rregullat;
- Prindi emocionalisht i ftohtë.

EFEKTET MBI FËMIJËT / ZHVILLIMI I TIPAREVE TË FËMIJËVE

- I pakënaqur nga natyra, i shqetësuar, i tërhequr, shpesh i trishtuar;
- Reaksione të dobëta të frustrimit;
- Sukses i mirë në shkollë për shkak të frikës nga reagimi i prindërve;
- Vështirësi në krijimin dhe ruajtjen e miqësive;
- Rebel kur bëhen adoleshentë, të prirur për sjellje devijante, varësi

Të gjitha familjet i përballojnë kushtet dhe gjëndjet e vështira në mënyrë të ndryshme. Disa familje janë më pak rezistente ndaj stresit dhe e kanë shumë të vështirë të pajtohen ose të përballen me jetën në kushte të veçanta. Mënyra se si ata do të përballen me vështirësitë e paraqitura nga kushtet e veçanta të jetesës varet nga karakteristikat specifike të personit/individit, mbështetja dhe mirëkuptimi nga familja dhe mbështetja nga mjedisi shoqëror. Megjithatë, edhe në kushte të tilla, prindi duhet të marrë përgjegjësi dhe të punojë në planin e prindërimit pozitiv dhe ruajtjen e marrëdhënieve të mira midis anëtarëve të familjes. Ajo që ndihmon më shumë në një rast të tillë, prindërit mund të lexojnë edhe në Programin për prindërim pozitiv – Prind i drejtë, fëmijë i drejtë.

AVANCIMI I AFTËSIVE TË KOMUNIKIMIT TË PRINDIT ME FËMIJËN

Ndërveprimi i përgjithshëm i prindit me fëmijën është një formë e caktuar komunikimi. Që nga lindja, prindi është vazhdimisht në komunikim me fëmijën e tij, por në mënyra të ndryshme të përshtatshme për moshën dhe zhvillimin e fëmijës, nga lartësia dhe ngjyra e zërit, shprehja e fytyrës, gjuha e trupit deri te fjalët e folura. Në këtë mënyrë, prindi i dërgon fëmijës mesazhe, ndjenja, i përcjell mendimet e tij, duke i treguar kështu dashuri, respekt, ndjeshmëri dhe kujdes, por mund t'i dërgojë edhe mesazhin e kundërt, negativ. Komunikimi pozitiv me fëmijën zvogëlon rezistencën, frikën dhe distancën dhe shkakton dëshirën dhe motivin për të bashkëpunuar me prindin. Mënyra se si një prind komunikon me një fëmijë bëhet modeli me të cilin ata mësojnë të komunikojnë me njerëzit e tjerë. Nëpërmjet komunikimit jo të dhunshëm, prindi e mëson fëmijën se si të zgjidhë sfidat me bashkëmoshatarët e tij, të tregojë respekt dhe empati për tjetrin, por edhe për veten e tyre.

Prindi gjithashtu mund të përdorë komunikim të dhunshëm me fëmijën, respektivisht të godasë, pickojë, tërheqë, fyejë verbalisht, dëmtojë lodrat e tij, librat, injorojë, nënvlerësojë dhe shumë mënyra të tjera të neglizhencës dhe keqpërdorimit. Fëmija që mëson nga prindi mund të shprehet jo vetëm përmes fjalëve, por edhe përmes sjelljes së tij, përmes lojës, vizatimit, modelimit, muzikës, këndimit, vallëzimit, shkrimit, por edhe përmes goditjes, fyerjes, nënvlerësimit të të tjerëve. Roli dhe madhësia e prindit në krijimin e një mjedisi mbrojtës, jo të dhunshëm dhe të sigurt për fëmijët është nëse fëmija mëson komunikim dhe ndërveprim pozitiv me fëmijët dhe të rriturit e tjerë dhe kështu ndikon indirekt në pamjen e madhe të një shkolle të sigurt.

Ndërveprimi prind-fëmijë është një kombinim i komunikimit verbal dhe joverbal, i qëllimshëm dhe i paqëllimshëm.

Por për komunikim të suksesshëm dhe pozitiv të prindit me fëmijën, aftësitë e komunikimit që mund të mësohen dhe përdoren në faza të ndryshme të zhvillimit të jetës së fëmijëve janë gjithashtu shumë të rëndësishme.

DËGJIMI AKTIV.

Është e rëndësishme që prindi të dëgjojë fëmijën kur flet, sepse kjo do ta mësojë atë të mendojë. Ai mund të jetë i interesuar të bëjë pyetje të tilla si: Çfarë...? Si...? Pse...? dhe të keni kohë të mjaftueshme për të dëgjuar dhe kuptuar se çfarë po mendon dhe ndjen fëmija. Kjo tregon se sa i rëndësishëm është fëmija për të.

FJALË TË DOBISHME

Vëreja, perceptova, pashë, vura re – në vend të: nuk i ke vendosur librat, nuk po mëson asgjë, i ke grisur përsëri pantallonat...

KRIKA NDAJ SJELLJES SË FËMIJËS, JO PERSONALITETIT

Kritika mund të vlerësohet, në varësi të moshës së fëmijës dhe rastit për kritikë ose koment. Konkretisht, sjellja kritikohet, por jo personaliteti i tij. Kritika është më e pranueshme nëse shprehet si koment.

PREMTIM

Një prind nuk duhet të bëjë premtime nëse nuk mund t'i mbajë ato ose nuk është marr vesh më parë me partnerin. Vetëm kur ai është i sigurt dhe i gatshëm për të realizuar aktivitetin, prindi mund ta komunikojë atë.

PËRDORIMI I HUMORIT DHE SHAKASË

Ndërsa fëmijët rriten, prindërimi bëhet më serioz. Në situata për të kapërcyer tensionin midis fëmijës dhe prindit, këshillohet të përdoret humori që i bashkon ata.

DËGJIMI KTHYES

Një prind mund t'i tregojë një fëmije se po dëgjon nëse sillet si një "pasqyrë" dhe ai do të reagojë ndaj asaj që ka dëgjuar. Detyra e prindit është t'i përsërisë fëmijës atë që ka dëgjuar prej tij, me fjalë të tjera, por ta mbajë përmbajtjen të njëjtë.

PËRDORIMI I FJALËVE QË NËNKUPTOJNË NDJENJAT

Është e nevojshme që prindi të jetë një udhërrëfyes me ndjeshmëri, të tregojë dhembshuri për fëmijën dhe ndjenjat e tij, të shprehë ndjenjat e tij me fjalë dhe ta ndihmojë atë të verbojë ndjenjat që kalojnë përmes tij. Çdo ndjenjë ka një emër.

E FOLUR E QARTË DHE E KUPTUESHME

Prindi duhet të flasë në një gjuhë të kuptueshme për fëmijën dhe të përshtatshme për moshën e tij/saj. Duhet të jetë e qartë dhe shumë specifike, të mos përdorë fjalë fyese dhe gjatë bisedës t'i tregojë fëmijës se e respekton dhe e do.

JO KUSHTËZIMIT DHE DËNIMIT

Është një manipulim i fëmijës, prindi arrin kontroll të shpejtë, por afatshkurtër mbi fëmijën, por nuk lejon vendosjen e kufijve dhe kontrollin në distanca të gjata, gjë që zvogëlon mundësinë e bashkëpunimit me fëmijën dhe mundësinë që vetë fëmija të zhvillojë atë aftësi. Caktoni kohë për të folur me fëmijën tuaj dhe për të shpjeguar arsyet pas rregullave të caktuara. Theksoni rëndësinë e bashkëpunimit dhe zhvillimin e aftësisë së tij për vetëkontroll, duke e mbështetur atë në procesin e të mësuarit dhe zhvillimit.

PËRMIRËSIMI I AFTËSIVE MOTIVUESE TË PRINDËRVE

Rekomandohen udhëzime të caktuara 1 për prindin që rrisin aftësitë e tyre motivuese që mund të përdoren në bashkëveprim me fëmijën, në mënyrë që të jenë bashkëpunues, dhe në të njëjtën kohë të zhvillojnë aftësitë e tyre sociale dhe komunikuese që do të jenë jo të dhunshme, bashkëpunuese dhe empatike.

Është një nga mënyrat që fëmija të mësojë nga prindi të respektojë diversitetin, të mos diskriminojë, të pranojë rregullat, kufijtë dhe rregullat e shtëpisë në shkollë, të kontrollojë zemërimin dhe inatin e tij, të mos jetë impulsiv dhe i dhunshëm, të negociojë me argumente, të respektojë mendimin e dikujt tjetër, por të argumentojë dhe luftojë për të vetin, të ketë ndërtuar vlera morale dhe të bëjë dallimin midis sjelljes së pranueshme dhe të papranueshme, t'i thotë JO dhunës, të vlerësojë lavdërimin, inkurajimin, por të dijë të motivojë një tjetër me fjalë të këndshme dhe të lavdërueshme. Fëmija duhet të mësojë të mbështetet në forcën e tij/saj dhe të bëhet i pavarur me moshën dhe rolin prindëror tepër mbrojtës për t'u rritur në besim se fëmija mund të kujdeset për veten e tij/saj dhe të përballlet me një botë që nuk është gjithmonë një vend miqësor. Më hollësisht për këtë, prindërit mund të lexojnë në Doracakun për prindërimin pozitiv – Prindi i drejtë, fëmija i drejtë ..

CILI ËSHTË ROLI I PRINDIT KUR NDODH DHUNA NË SHKOLLË

Çdo fëmijë mund të jetë pjesë e një ngjarjeje të dhunshme brenda ose jashtë shkollës, si viktimë, nxitës/kryerës ose vëzhgues. Në disa situata komplekse, është e vështirë të përcaktohet se cili fëmijë është në cilin pozicion, veçanërisht kur bëhet fjalë për një grup të fëmijëve. Por ajo që ka rëndësi është reagimi i tij dhe mënyra se si do ta trajtojë situatën e paraqitur. Dhuna mund të jetë e njehershme ose e përsëritur. Fëmijët jo gjithmonë dinë të reagojnë në mënyrë adekuate, sepse u mungon përvoja e jetës, pjekuria, gatishmëria për të zgjidhur konfliktin. Në çdo rast, fëmija ka nevojë për mbështetje, dhe reagimi i prindit dhe shkollës është i detyrueshëm. Është mënyra e vetme për të zvogëluar dhunën dhe për të krijuar një mjedis të sigurt dhe mbështetës në shkolla.

1. NËSE FËMIJA JUAJ KA QENË VIKTIMË E DHUNËS, MUND TË ZBATONI DISA NGA KËSHILLAT QË DO T'I NDIHMONIN ATA:

- Si prind i një fëmije viktimë e dhunës nga fëmijët e tjerë në shkollë, ju duhet të raportoni urgjentisht ngjarjen në një shkollë, sipas Protokollit. Nëse keqpërdorimi kryhet nga persona jashtë shkollës ose nga një i rritur/persona, raportojeni menjëherë në polici. Mos ndërmerrni veprime vetë për të sqaruar rastin, për të telefonuar prindërit ose fëmijët e tjerë ose për të organizuar takime. Rasti i dhunës trajtohet gjithmonë nga shkolla ose institucionet e tjera nëse është një rast kompleks i dhunës.
- Nëse është një incident i vogël në shkollë, por fëmija është i mërzitur dhe vëreni disa shenja të reagimit ndaj ngjarjes, kontaktoni personin përgjegjës për dhunën në shkollë. Në këtë mënyrë, ndihmoni në zgjidhjen e konflikteve në fillim dhe ndërsa ato janë të vogla. Konfliktet ndonjëherë mund të përshkallëzohen në situata më komplekse të dhunshme. Në atë rast, inkurajoni fëmijën të zbatojë atë që ka mësuar më parë për të vepruar në situata të ngjashme.
- Ndiqni procedurat dhe sugjerimet nga një shkollë ose institucion tjetër dhe bashkëpunoni me ta. Tregoni proaktivitet dhe angazhoheni për të punuar në këtë çështje.
- Jini mbështetës dhe ngushëllues për fëmijën. Ju mund të bisedoni nëse fëmija është gati ose thjesht të ulet pranë tij, ta përqafojë ose të bëni diçka që i përshtatet atij në atë rast.
- Thuajni se nuk ka faj për situatën në të cilën e gjeti veten.
- Dëgjoni në mënyrë aktive fëmijën tuaj dhe tregoni dhembshuri dhe empati. Nëse ai dëshiron të flasë, mos e ndërprisni atë, por gjithashtu mos tregoni zemërim ndaj kryerësve sepse me emocionet tuaja do ta parandaloni atë të jetë i sigurtë.

- Nëse ka hapësirë, mund t'i pyesësh se si ndihen dhe si po e përballojnë përvojën e tyre.
- Pas një distance të caktuar kohore nga ngjarja e dhunshme, ju mund ta ndihmoni atë të praktikojë kur ai është në një situatë të ngjashme me adresimin ndaj dhunuesit: Më lër, ndalo, je i mërzitshëm, largohu nga unë dhe të largohet. Por, kjo mund të qëndrojë në ushtrim. Mos u siguro që do të zbatohet në realitet. Mos e gjyko për këtë.
- Hulumtoni së bashku se çfarë çoi në dhunë dhe ndihmohuni ata me këshilla se si të jenë gjithmonë pranë të rriturve dhe fëmijëve, ose të shmangin vendet ku është fëmija i dhunshëm, të marrin në konsideratë rrugën për në shtëpi dhe ku mund të kërkojnë ndihmë, t'i mësojnë ata të raportojnë tek i rrituri më i afërt në shkollë dhe cili është ndryshimi nga raportimi në padi. Qëllimi i një padie është të fusë dikë në telashe dhe raportimi është të parandalojë problemet.
- Bisedoni me fëmijën tuaj për dhunën dhe keqpërdorimin. Ndhmoheni atë të kuptojë thelbin e dhunës në përgjithësi të fenomeneve të tilla në shoqëri. Përdorni shembuj, një film, një libër, një ngjarje të përditshme për të cilën mediat informojnë.

ÇFARË NUK NDIHMON NË KËTO SITUATA?

Nuk ndihmon për t'i thënë fëmijës se është një problem i fëmijës tjetër që keqtrajton dhe është i dhunshëm dhe se ka diçka të gabuar me atë fëmijë.

Nuk ndihmon për ta bindur atë se bota është e tillë, se gjithmonë do të ketë njerëz të tillë dhe se ai duhet të mësojë të merret me të (kjo është e vërtetë, por në këtë moment nuk ndihmon).

— Mos i thoni atij se nuk duhet ta marrë këtë në zemër, për të harruar, se ai duhet të përforcohet. Fëmija do t'i kuptojë këto mesazhe si: "heshtni dhe vuani", jo si mbështetje në gjetjen e një mënyre për t'u marrë me të. Një këshillë e tillë është veçanërisht joefektive kur bëhet fjalë për një fëmijë viktimë të keqtrajtuar nga një grup fëmijësh.

— Mos i thoni të kundërpërgjigjet, sepse zakonisht fëmijët që keqtrajtojnë janë më të fortë, por edhe sepse me këtë këshillë ju shkëlni vlerat dhe rregullat që ju përfaqësoni.

— Nuk ndihmon sjellja tepër mbrojtëse e prindit, siç është mos u shqetësoni, unë do të kujdesem për ju, ju nuk keni pse të shkoni në shkollë, unë do të shkoj në shkollë dhe do t'i rregulloj ato.

"Në momentin që zbulova se fëmija im ishte bërë viktimë e dhunës, ndjeva dhembshuri, trishtim dhe mungesë shprese. Por, në të njëjtën kohë, kishte nevojë për veprim. Si prindër, ne heqim dorë nga frika dhe punojmë me vendosmëri të pabesueshme për të mbrojtur fëmijën tonë. Kjo përvojë më ka mësuar se prindërimi nuk ka të bëjë vetëm me gëzimin, por edhe me sfidat dhe luftën për sigurinë dhe mirëqenien e fëmijëve tanë. Le ta dijë çdo prind se ata nuk janë vetëm dhe se ne mund të ndryshojmë frikën tonë vetëm së bashku me mbështetje të fortë.", prind.

"Këshilli i prindërve në shkollat e Brukselit po punon kryesisht për parandalimin dhe vetëdijësimin për dhunën. Di një shembull, gjatë një grindjeje midis një grupi vajzash, ndodhi keqtrajtimi verbal ndaj një vajze. Menjëherë reagohet ndaj mësuesit të klasës i cili më tej ndërmerr të gjitha hapat për të qetësuar situatën. Prindërit u thirrën shumë herë në takimet me shërbimin profesional. Ishte një proces i gjatë për të cilin u deshën 6 muaj për të punuar. Por fëmijët vazhduan të mësonin në të njëjtën klasë dhe madje u bënë miq vitin e kaluar para se të shkonin në shkollë të mesme. Është një sukses për të gjithë ekipin që u prek nga problemi, fëmijët, prindërit, ekipi i ekspertëve, por reputacioni i shkollës ishte gjithashtu shumë i rëndësishëm." prind

2. NËSE FËMIJA JUAJ ISHTE KRYERËS OSE NXITËS I DHUNËS, MUND TË ZBATONI DISA NGA KËSHILLAT QË DO TË NDIHMONIN:

Sado e vështirë të jetë për ju si prind, raportoni ngjarjen në një shkollë dhe ndiqni procedurat dhe sugjerimet prej tyre, bashkëpunoni dhe mos hyni në diskutim me prindër të tjerë përveç nëse udhëhiqet nga një përfaqësues i shkollës. Përqendrohuni në sjelljen që duhet të ndryshojë, mirëqenien e fëmijës tuaj, por edhe të të gjithë fëmijëve të tjerë në shkollë. Përmbahuni nga tundimi për të mohuar, mbrojtur ose falur fëmijën tuaj.

Në vend të kësaj, është shumë më mirë të shprehësh në mënyrë paqësore dhe me empati shqetësimin për fëmijën që ka vuajtur. Merrni seriozisht çështjen, mos e lejoni veten të mohoni ose minimizoni ashpërsinë e situatës. Është për të mirën e fëmijës tuaj.

Dëgjoni me kujdes fëmijën tuaj dhe përqendrohuni në marrjen e fakteve në vend të interpretimeve të tyre të fjalëve të tjerëve. Bisedoni me fëmijën, dëgjoni anën e tyre të ngjarjes dhe pse e bënë atë, çfarë e nxiti atë, qoftë me fëmijë të tjerë apo vetëm. Ndonjëherë fëmijët e bëjnë për t'u pranuar nga grupi, për të qenë udhëheqës, nga qejfi, për t'u hakmarrë për një tjetër, nuk mendojnë për pasojat ose që ngjarja do të marrë përmasa të tilla, për shkak të një reagimi impulsiv ndaj një fyerje, por ndonjëherë e bëjnë për t'u parë dhe dëgjuar, veçanërisht nëse ata vetë janë viktimë të dhunës. Ndoshta fëmija nuk ka ndërtuar aftësi të mira sociale, nuk mund të ushtrojë afërsi, ndjeshmëri dhe besim tek të tjerët. Arsyeja pse e bëri është e rëndësishme për ju si prind, por edhe për shkollën sepse ata do të mbështesin më lehtë dhe me saktësi zhvillimin e aftësive që i mungojnë ose do t'i japin kujdes dhe mbështetje tjetër shëndetësore atij dhe juve.

Konsideroni pse fëmija sillet në këtë mënyrë, nëse keni humbur diçka në sjelljen e fëmijës, një shenjë që nuk e keni njohur, nëse ka arsye në familje, sëmundje të një anëtar, sjellje agresive, varësi, shumë butësi ose rreptësi ndaj fëmijës, nëse dikush imiton ose vetë fëmija është viktimë ose ka trauma të tjera. Identifikohu, por mos e fajëso veten ose mos e merr fajin mbi vete.

Konsideroni se cila ngjarje ose person ndikoi tek ata, nëse fëmija ndihet i poshtëruar dhe i pafavorizuar nga dikush në shtëpi, në shkollë, në trajnim ose diku tjetër, dhe për këtë arsye dëshiron të lëndojë të tjerët.

Cilado qoftë arsyeja, ju si prind duhet të jeni të qartë dhe të shprehni mosmiratimin tuaj dhe të kërkonit që ata ta ndalojnë atë sjellje menjëherë. Le ta dijë se ai duhet të marrë përgjegjësi për sjelljen e tij dhe pasojat që rezultojnë nga sjellja e tij. Mos e kërcënoni, mos e ndëshkoni, mos i bërtisni ose mos e goditni, mund t'i hiqni disa privilegje dhe të jeni të qëndrueshëm në këtë. Prisni se çfarë masash do të marrë shkolla dhe do të përfshihet në mënyrë aktive në zbatimin e tyre, inkurajoni edhe fëmijën tuaj. Shpesh diskutoni ashpërsinë e dhunës në përgjithësi, jepni shembuj të tjerë, shprehni qartë pozicionin tuaj dhe vlerat që ju përfaqësoni. Njihni me miqtë e tij, fol me ta dhe nëse është e nevojshme kufizojnë sasinë e kohës që ai kalon me ta për të zvogëluar ndikimin e tyre.

Mos prisni që fëmija të ndryshojë menjëherë dhe plotësisht sjelljen e tij, ai ende mund të testojë kufijtë tuaj dhe kufijtë e shkollës. Në planin afatgjatë, ne kemi nevojë për ndihmë dhe mbështetje, ndryshim në besime, inkurajojmë ndjeshmërinë, dhembshurinë, zhvillojmë afërsinë, kontrollojmë impulsivitetin dhe zemërimin, pranojmë kufijtë dhe rregullat.

Kaloni më shumë kohë me fëmijën tuaj duke bërë gjëra që ju dhe fëmija gëzojnë, angazhoni ata në aktivitete të përbashkëta familjare, bëni marrëveshje, vendosni kufij dhe rregulla, por me shumë dashuri dhe ndjeshmëri, lavdërojnë për ndryshimet pozitive, angazhoni ata në negocimin e nevojave dhe dëshirave të tyre, mos pranoni manipulime, presione dhe shantazhe, jini të qëndrueshëm.

Mos prisni që ndryshimi të vijë vetëm nga fëmija juaj. Ndryshimi duhet të vijë edhe nga ju dhe prindi tjetër ose anëtarët e familjes. Pranoni ndihmën e ekspertëve, mbështetjen, edhe për një kohë më të gjatë. Jini të qëndrueshëm dhe këmbëngulës për ta bërë këtë. Gjithmonë ja vlen për të investuar për fëmijët.

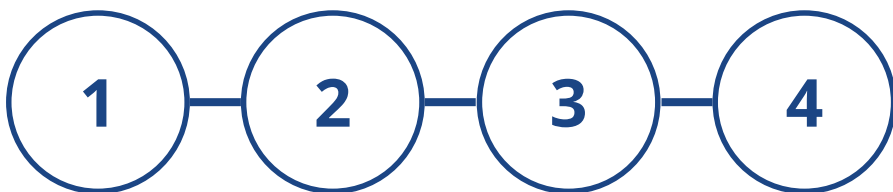
Është e rëndësishme që prindërit, mësuesit dhe ekipet e ekspertëve të bashkëpunojnë, të jenë partnerë në nivel individual, por edhe kolektiv, për hir të trajtimit të unifikuar për të gjithë fëmijët dhe ndërtimit të një mjedisi të sigurt për fëmijët.

"Kur u përballa me realitetin se fëmija im ishte bërë dhunues, u ndjeva e zhgënjyer, por edhe përgjegjëse. Së bashku me fëmijën tim, punuam për të kuptuar rrënjët e veprimeve të tij dhe për të krijuar një hapësirë për edukim dhe ndryshim. Çdo prind ka përgjegjësi të punojë për të përmirësuar kulturën e dhunës dhe për të ndryshuar shkakun e veprimit." prind.

CILI ËSHTË ROLI I PRINDIT NË PARANDALIMIN E DHUNËS NË MJEDISIN SHKOLLOR

Përveç pjesëmarrjes në një Këshill të prindërve dhe ndërmarrjes së veprimeve për të krijuar një klimë pozitive dhe jo të dhunshme në shkollë, prindërit individualë mund t'i propozojnë aktivitete Këshillit dhe të angazhohen me iniciativat dhe proaktivitetin e tyre.

1

Prindërit të cilët, për shkak të natyrës së profesionit të tyre (pedagogë, punëtorë socialë, psikologë, mjekë, muzikantë, artistë, atletë, etj.), dhe si një akt i vullnetit të mirë duan të kontribuojnë në ndërtimin e një atmosfere jo të dhunshme në shkollë me aktivitetet e tyre.

2

Prindërit që mund të ndihmojnë për një bashkëpunim më të madh të njësisë së vetëqeverisjes lokale dhe shkollës për shembull hapjen e klubeve sportive, aktivizimin e një radioje lokale ku fëmijët do të kenë programin e tyre, formimin e këshillave komunale, qendrave të këshillimit, përgatitjen e mesazheve kundër dhunës dhe theksimin e vendeve të dukshme në komunë, mbështetjen e fqinjëve dhe formimin e burimeve të tjera që do të ndihmojnë në krijimin e një mjedisi jetësor jo të dhunshëm.

3

Ka prindër që duan të bashkohen me ekipet e mbrojtjes dhe shoqërimit të fëmijëve gjatë rrugës për në shtëpi nga shkolla.

4

Disa prindër mund të mbledhin ose të ofrojnë mjete në natyrë ose shërbime dhe mbështetje të tjera që do të mbështesin kryerjen e aktiviteteve të ndryshme në parandalimin e dhunës në shkolla, veçanërisht për fëmijët në rrezik.

Është e rëndësishme të theksohet se këta prindër do të veprojnë në bashkëpunim me Këshillin e prindërve dhe organet e tjera në shkollë, veçanërisht me organet e nxënësve dhe në përputhje me programin e punës së shkollës. Është e nevojshme që prindërit dhe mësuesit të bashkëpunojnë për të zvogëluar dhunën në shkollë, secili në aspektin dhe rolin e vet. Në të njëjtën kohë, përfshirja e të gjithë prindërve, jo vetëm atyre personalisht të prekur nga dhuna, është e rëndësishme.

NJË QASJE GJITHËPËRFSHIRËSE NDAJ PRINDËRIMIT

Qasja gjithëpërfshirëse në shkollë krijon një mjedis të përshtatshëm dhe mbështetës ku çdo fëmijë ka të drejtën dhe mundësinë për arsim cilësor dhe mundësi për zhvillim. Ky është një aspekt i rëndësishëm për arsimimin e suksesshëm të të gjithë nxënësve dhe për ndërtimin e shkollave që trajnojnë të gjithë pjesëmarrësit e saj.

Fëmijët me aftësi të kufizuara zhvillimore kanë katër herë më shumë gjasa të ekspozohen ndaj dhunës, stigmatizimit dhe diskriminimit, ata më shpesh braktisen nga prindërit, dhe shumë prej tyre janë të padukshëm në shoqëri, sepse nuk mbulohen nga asnjë shërbim dhe janë jashtë sistemit.

KËSHILLA PËR KRIJIMIN E NJË MJEDISI TË SIGURT DHE JO TË DHUNSHËM NË SHKOLLA PËR FËMIJËT ME ZHVILLIM ATIPIK

Edukimi dhe sensibilizimi

Së bashku me mësuesit, edukoni prindërit dhe nxënësit e tjerë për zhvillimin atipik dhe se si mund të krijojmë një mjedis mbështetës.

Qasja individuale dhe plani për mësim

Punoni me mësuesit për të krijuar një plan mësimor të individualizuar që adreson nevojat dhe pikat e forta të fëmijës suaj.

Bashkëpunimi me ekspertë dhe ekipe për mbështetje

Angazhohuni në bashkëpunim me ekspertë dhe ekipe mbështetëse, duke përfshirë specialistë të arsimit, terapistë dhe ekspertë të tjerë.

Krijimi i një rutine të sigurt

Mbështetni krijimin e një rutine të qëndrueshme dhe të parashikueshme për fëmijën tuaj, e cila krijon një ndjenjë sigurie.

Mbështetje shqisore

Përshtatni mjedisin dhe aktivitetet tuaja shkollore për të përmbushur nevojat sensorike të fëmijës suaj.

Përshtatja e aktiviteteteve

Bisedoni me mësuesit për t'u përshtatur me aktivitetet e përgjithshme dhe planet e klasës për të përfshirë fëmijën tuaj sipas nevojave të tyre.

Puna ekipore me prindërit

Formoni një grup mbështetës me prindërit dhe bashkëpunoni për të ndarë përvojat, sfidat dhe zgjidhjet.

Mësimdhënia e aftësive për pavarësi

Punoni me mësuesit për të mësuar aftësi pavarësie që do t'i ndihmojnë fëmijët me zhvillim atipik në situata të përditshme.

Parandalimi i dhunës dhe keqtrajtimit

Informoni përfaqësuesit e shkollës dhe personelin e sigurisë për zhvillimin atipik të fëmijës suaj dhe ofroni mbështetjen e tyre në parandalimin e dhunës dhe keqtrajtimit.

Nxitja e aftësive sociale

Nxitja aktive e aftësive sociale duke përfshirë lojëra dhe aktivitete që i ndihmojnë ata të bashkëveprojnë me studentët e tjerë.

Citimet e mëposhtme pasqyrojnë përvojat dhe qëndrimet e prindërve në fokus grup dhe ofrojnë njohuri të rëndësishme për të përmirësuar bashkëpunimin midis prindërve dhe shkollave, si dhe për të mbështetur fëmijët me zhvillim atipik.

"Në grupin tonë, të gjithë prindërit shprehin nevojën për të përmirësuar komunikimin midis shkollës dhe prindërve, veçanërisht kur ekziston një grup për fëmijët me zhvillim atipik. Ne duam më shumë hapje dhe kuptim të nevojave individuale të fëmijëve.", prind.

"Sa na përket ne në grup, vumë re se shumë prindër ndihen të izoluar. Ekziston nevoja për të përmirësuar mbështetjen sociale dhe përfshirjen në komunitete, veçanërisht për fëmijët me autizëm.", prind.

MEKANIZMAT DHE MASAT PËR PARANDALIMIN E DHUNËS

Parandalimi i dhunës në shkolla nuk është vetëm një detyrë etike, por edhe një kusht i domosdoshëm për krijimin e një mjedisi arsimor të sigurt dhe mbështetës. Duke ndërtuar mekanizma efektivë dhe duke zbatuar masat e duhura, prindërit, mësuesit dhe komuniteti i shkollës mund të kontribuojnë ndjeshëm në krijimin e një mjedisi ku fëmijët ndihen të sigurt dhe të mbështetur.

Parandalimi i dhunës ndaj fëmijëve në shkolla është një sistem masash dhe veprimesh të ndryshme të ndërmarra nga shkolla, prindërit, komuniteti lokal dhe aktorë të tjerë socialë për të parandaluar shfaqjen e dhunës dhe përsëritjen e sjelljeve të dhunshme dhe të rrezikshme. Por tendenca e emërtimit pozitiv të parandalimit çon në faktin se parandalimi është një proces që synon jo vetëm parandalimin e dhunës, por edhe për të mundësuar dhe inkurajuar zhvillimin shoqëror të fëmijëve, i cili do të çojë në zhvillimin dhe përfundimin e sjelljes pro-sociale dhe në mënyrë indirekte parandalimin e dhunës. Programi parandalues në shkolla është një grup aktivitesh të planifikuara me qëllim arritjen e qëllimeve specifike në një popullsi të caktuar të fëmijëve ose prindërve për një periudhë të caktuar kohore.

Programet parandaluese duhet të jenë komplekse, duke përfshirë një numër të madh të profesionistëve, fëmijë dhe prindërit e tyre të cilët duhet të mësojnë se si të merren me problemet aktuale, por edhe të ardhshme që mund të lindin gjatë rritjes së fëmijërisë. Zbatimi i modeleve të ndryshme të programeve parandaluese ofrojnë një përgjigje pozitive ndaj rreziqeve të caktuara, veçanërisht atyre që janë të bazuara në dëshmi dhe që janë vlerësuar.

Parandalimi i dhunës në shkolla ka për qëllim:

- krijimin e një mjedisi të sigurt dhe të mbrojtur për fëmijët;
- zhvillimi dhe nxitja e një atmosfere bashkëpunimi, respekti për diversitetin, komunikimi konstruktiv dhe ndjekja e rregullave të caktuara të sjelljes në kuadër të aktiviteteve edukative-arsimore,
- zhvillimin e aftësive për njohjen dhe reagimin efektiv ndaj situatave të dhunës

Është e nevojshme të krijohet një sistem mbështetës që mbulon një gamë të gjerë mekanizmash dhe masash të ndryshme për të parandaluar dhunën për grupe të ndryshme fëmijësh. Korniza për mbështetjen e fëmijëve duhet të jetë i plotë dhe gjithëpërfshirës dhe të përfshijë të gjitha dimensionet e jetës së fëmijëve: familjen, shkollën, emocionale, shëndetësore, etj. Theksi vihet në ndërtimin e besimit, lidhjeve emocionale dhe motivimit për të përqafuar përmbajtjen, dhe ndryshimin pozitiv. Mbështetja duhet të jetë gjithëpërfshirëse dhe të shmangë stigmat e mundshme që lidhen me etiketimin e nxënësve në rrezik. Rekomandohen tre nivele të ndërhyrjes:

1. Mbështetje universale – për të gjithë fëmijët në shkollë;
2. Mbështetje e synuar – për një grup fëmijësh në rrezik të moderuar të dhunës dhe nevojave;
3. Mbështetje individuale – ndërhyrje intensive për fëmijët, rreziqet dhe nevojat e të cilëve janë të larta.

Çdo fëmijë ka të drejtën e mbështetjes universale. Është pjesë spontane e procesit të përditshëm të mësimit dhe mësimdhënies. Por nëse mbështetja universale, e përgjithshme nuk është e mjaftueshme, bëhet një vlerësim dhe hartohet një plan.

Ndërhyrjet e synuara dhe individuale për nxënësit në rrezik do të jenë shumë më efektive nëse zbatohen nga ekipet multidisiplinare në shkolla dhe sipas nevojës me përfshirjen e ekspertëve të jashtëm dhe nëse përfshihen të gjithë ata që janë afër dhe bashkëveprojnë me fëmijët, prindërit dhe anëtarët e familjes. Një plan i shkruar për të mbrojtur viktimën dhe për të ndryshuar sjelljen e dhunuesit që është në marrëveshje me fëmijën dhe familjen e tij ose të saj mund të kontribuojë në vendosjen e qëllimeve të qarta dhe të arritshme në adresimin e sfidave dhe monitorimin e përparimit.

"Fëmijët duan përfshirje më të madhe në aktivitete, të kuptohen dhe të dëgjohen nevojat e tyre" - deklaratë nga një nxënëse

"Prindërit mund të ndikojnë në krijimin e një mjedisi të sigurt shkollor përmes pjesëmarrjes aktive në shkollë, konferenca, vetëm të bashkuar do të bëjmë një vend dhe komunitet më të sigurt" - deklarata e nxënëses

EDUKIMI DHE SENSIBILIZIMI

Organizoni trajnime të rregullta për mësuesit për të njohur shenjat e mundshme të dhunës dhe si të reagojnë.

Mbani ligjërata për të ftuar ose seminare me ekspertë për dhunën dhe sigurinë në shkollë.

“Arsimi është çelësi ynë për të ndërtuar një mjedis shkollor ku fëmijët ndihen të sigurt. Si prind, përpiqem t'u mësoj fëmijëve të mi rëndësinë e respektimit të dallimeve dhe zgjidhjes së konflikteve pa dhunë. Vetëm përmes edukimit mund të ndryshojmë formën e mjedisit shkollor,” prind

POLITIKAT E SIGURISË

Vendosni politika të qarta dhe të sigurisë publike që do të jenë në dispozicion të prindërve, mësuesve dhe fëmijëve.

Krijoni takime me prindërit dhe shpjegoni politikat e sigurisë dhe rëndësinë e tyre për komunitetin.

“Rregulloret e sigurisë duhet të jenë të përcaktuara mirë dhe të disponueshme për të gjithë. Si prind, kam besim në shkollat ku e di se ekziston një politikë solide të sigurisë, e cila më siguron një ndjenjë sigurie për fëmijën tim,” tha prindi

ARSIMI PËR DIVERSITETIN DHE RESPEKTIN

Përfshini programe arsimore që inkurajojnë tolerancën, mirëkuptimin dhe respektimin e dallimeve, përmes lëndëve zgjedhore/kohës së lirë dhe aktiviteteve jashtëshkollore.

Promovoni projekte dhe aktivitete që mbështesin aspekte të ndryshme kulturore dhe etnike të komunitetit shkollor.

"Mendoj se edukimi për diversitetin dhe respektin duhet të jetë një pjesë e vazhdueshme e përvojës së shkollës. Të mësosh fëmijët tanë të vlerësojnë diversitetin do të thotë që ne ndërtojmë një komunitet tolerant dhe të sigurt," prind.

MBËSHTETJA SOCIALE DHE EMOCIONALE

Krijoni programe në klasë ose shkollë për mbështetje sociale dhe emocionale, me fokus në ndërtimin e marrëdhënieve pozitive ndërpersonale.

Organizoni ditë për ngritjen e vetëdijes për shëndetin mendor dhe ofroni hapësirë për diskutim të hapur.

"Edukimi i inteligjencës emocionale në shkollë është si përgatitja e fëmijëve për jetën. Sa më shumë t'i mësojmë ata se si të menaxhojnë emocionet e tyre, aq më shumë i përgatisim ata për sfidat, duke përfshirë konfliktet që mund të lindin," prind.

ROLI I SHËRBIMEVE PROFESIONALE NË SHKOLLA NË PARANDALIMIN DHE MBROJTJEN E FËMIJËVE NGA DHUNA

Roli i shkollës në parandalimin, njohjen dhe zbulimin e dhunës ndaj fëmijëve është më i rëndësishmi, sepse fëmijët kalojnë kohën më të gjatë në shkollë dhe ndryshimet më të vogla mund të shihen te fëmijët. Asnjë sektor tjetër nuk e ka këtë mundësi. Prandaj, shkolla duhet të krijojë një klimë në të cilën fëmijët mund t'u besojnë lirisht mësuesve, ata do të mësohen se si t'u thonë "jo" personave që janë të dhunshëm ndaj tyre në ndonjë mënyrë ose prej tyre kërkojnë gjëra të pazakonta, si të mbrohen në situata të ndryshme dhe si të sillen dhe zgjidhin konfliktet në mënyrë jo të dhunshme.

Prandaj, në një atmosferë të tillë jo të dhunshme, çdo i punësuar i shkollës është i detyruar të marrë masa për të mbrojtur të drejtat e fëmijës dhe për të reaguar ndaj çdo shkeljeje të atyre të drejtave, veçanërisht në rastin e dhunës fizike dhe emocionale, keqtrajtimit seksual dhe keqtrajtim tjetër dhe neglizhencë.

EKIPI I EKSPERTËVE PËR PARANDALIMIN, MBËSHTETJEN DHE MBROJTJEN E FËMIJËVE NGA DHUNA DHE HAPAT E VEPRIMIT

Në mënyrë që shkolla të reagojë e gatshme ndaj ngjarjeve që lidhen me dhunën ndaj fëmijëve, është e nevojshme, përveç dokumenteve bazë për veprim ose ndryshim të statutit, miratimi i një akti të brendshëm, emërimi i një personi për kontakt për raportimin e dhunës dhe zëvendësit të tij/saj, të sigurojë kushte për zbatimin e Udhëzuesit për raportimin dhe mbrojtjen e viktimës studentore të ndonjë prej formave të dhunës, keqtrajtimit dhe neglizhencës dhe përforcimin e kapaciteteve të të punësuarve.

Rekomandohet që shkolla të krijojë një ekip për parandalimin, mbështetjen dhe mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna të përbërë nga drejtori, shërbimi profesional dhe mësuesi (t), i cili do t'i kushtohet parandalimit të dhunës dhe ndërhyrjes. Drejtori cakton një person për kontakt për raportimin e dhunës dhe zëvendësin e tij nga radhët e bashkëpunëtorëve profesionistë që janë gjithashtu anëtarë të ekipit, të cilët kanë adresa zyrtare të postës elektronike dhe telefona, të publikuara në aktin e brendshëm dhe të vendosura në vende të dukshme në shkollë dhe në faqen e tij të internetit. Shkolla është e detyruar të ofrojë të gjitha llojet e komunikimit me nxënësit, prindërit dhe personin e kontaktit për raportimin e dhunës, kanale të ndryshme raportimi si raporte anonime, raportim telefonik, njoftim elektronik me email ose aplikacion tjetër, telefon zyrtar dhe adresë e-mail të personave të caktuar që do të përdoren ekskluzivisht për këtë lloj të raportimit. Për raportet anonime, është e nevojshme të keni një kuti aplikimi, por ajo duhet të përdoret gjithashtu për lavdërime, kritika, të drejtat e fëmijëve për të siguruar anonimitetin. Çdo i punësuar që ka raportuar dhunë duhet t'ia përcjellë informacionin personit të caktuar të kontaktit.

Prindërit në këtë pjesë janë partnerë dhe bashkëpunëtorë të rëndësishëm të shkollës, ata mund të njohin dhe raportojnë dhunën ndaj fëmijëve, të jenë pjesë e parandalimit ose veprimeve të ndërmarra, por jo të ndërmarrin ose të udhëheqin procedurën e ndërhyrjes. Shkolla e ka këtë detyrë.

Aktivitete propozuese për Ekipin e ekspertëve për parandalimin, mbështetjen dhe mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna:

- Ndërtimi i një politike shkollore për mbrojtjen nga dhuna dhe përgatitja e dokumenteve për veprim, në përputhje me ligjet dhe aktet nënligjore, protokollet, udhëzimet, etj.;
- Zhvillimi i rregullave të sjelljes në shkollë dhe pasojat e mosrespektimit të rregullave, me pjesëmarrje aktive të fëmijëve;
- Prezantimi i mësuesve dhe mbështetja e stafit administrativo-teknik me rolet dhe përgjegjësitë e secilit anëtar në zbatimin e procedurave të dhunës;
- Ngritja e nivelit të vetëdijes midis nxënësve, prindërve dhe të gjithë të punësuarve për të njohur dhunën, keqtrajtimin dhe neglizhencën përmes aktiviteteve të planifikuara;
- Organizimi i trajnimeve mbi komunikimin jo të dhunshëm dhe zgjidhjen konstruktive të konflikteve për stafin mësues dhe fëmijët, temat që lidhen me ngacmimin, dhunën kibernetike, dhunën në familje, etj.;
- Inkurajimi i nxënësve për t'u përfshirë më shumë në parandalimin e dhunës, organizimin e trajnimeve për ndërmjetësimin e bashkëmoshatarëve, organizimin dhe angazhimin aktiv në organet studentore, pjesëmarrjen e nxënësve në edukim shtesë mbi temën e dhunës së organizuar nga qyteti, komuniteti lokal, shoqatat e qytetarëve;

-
- Organizimi i bisedimeve, debateve, shfaqjeve, ekspozitave për sigurinë dhe mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna në kuadër të shkollës, por edhe në bashkëpunim me shkollat e tjera në komunë, shkëmbimi i përvojave të fëmijëve dhe mësuesve;
 - Kujdeset për rrjetëzimin e të gjithë aktorëve kryesorë për parandalimin e dhunës dhe zbatimin e vendimeve të Këshillit të prindërve, Këshillit të shkollës, Komunitetit të nxënësve, Këshillit mësimor;
 - Hapja e dyerve të shërbimit profesional për fëmijët, ndërtimi i besimit dhe bashkëpunimit;
 - Organizimi i detyrave për mësimdhënësit dhe stafin teknik ndihmës në shkollë, etj.

Përveç rolit parandalues të ekipit, ndërhyrja është një reagim shumë i rëndësishëm i shkollës në situatat kur ka dyshime ose ka ndodhur dhunë ndaj një fëmije. Qëllimi i ndërhyrjes është t'i japë fund dhunës, të mbrojë fëmijën, të zvogëlojë rrezikun e përsëritjes së dhunës, të ndikojë në faktorët e rrezikut që kontribuuan në dhunë dhe të zbusë dhe eliminojë pasojat e saj.

Shkolla duhet t'i përgjigjet dhunës në rast se:

- Dhuna ka ndodhur në shkollë, që nënkupton në oborrin e shkollës, gjatë rrugës për në shkollë dhe
- Dhuna, keqpërdorimi ose neglizhimi i fëmijës vërehet nga shkolla, ata kanë njohuri ose dyshime se fëmija është viktimë e dhunës në çdo vend, dhe dhuna nuk zgjidhet ose fëmija vuan pasoja shëndetësore dhe zhvillimore.

Paradigma drejt dhunës ndaj fëmijëve ka ndryshuar. Tolerancë zero ndaj dhunës, të shprehurit kundër dhunës ndaj fëmijëve, kundërshtimi i dhunës dhe dhunuesve

KUSH ËSHTË I PËRFSHIRË NË PROCESIN E NDËRHYRJES

Të gjithë janë të detyruar të raportojnë dhunë ose dyshime për dhunë. Kjo është arsyeja pse është shumë e rëndësishme që stafi i shkollës të njohë dhunën, të jetë në gjendje të zbulojë shenjat e llojeve të ndryshme të dhunës ndaj fëmijëve. Të punësuarit e shkollës janë të detyruar të ndalojnë menjëherë dhunën që po ndodh në shkollë dhe në afërsi të saj, por edhe të reagojnë në rast dyshimi se po ndodh dhunë ndaj një fëmije brenda familjes apo diku tjetër.

Numri më i madh i situatave të dhunshme që ndodhin në shkollën midis fëmijëve duhet të ndërpriten dhe të zgjidhen nga vetë të punësuarit në shkollë. Rastet më të rënda të dhunës, respektivisht kur pasojat janë më të rënda dhe kur ekziston rreziku i përsëritjes së dhunës, si dhe situatat në të cilat ekziston dyshimi se fëmija është i ekspozuar ndaj dhunës, keqtrajtimit ose neglizhencës nga të rriturit, kërkojnë përfshirjen e institucioneve, respektivisht të thërrasin menjëherë policinë dhe/ose një qendër për punë sociale. Mënyrat dhe format e bashkëpunimit të të gjitha këtyre sistemeve përcaktohen nga Protokollin i përbashkët për trajtimin e keqtrajtimit dhe neglizhimit të fëmijëve, si dhe Protokollin për trajtimin e ekipeve ndërsektoriale që punojnë me fëmijët viktime të dhunës.

Në rastet kur kryerësi i dhunës ndaj një fëmije është një i rritur (i punësuar, anëtar i familjes, person i panjohur, etj.), Është e nevojshme të përfshihen Ekipi, drejtori i shkollës dhe institucionet e tjera kompetente si policia, qendra për punë sociale, institucioni shëndetësor, prokurori publik dhe veprimi i tyre në përputhje me Protokollin. Prindërit e fëmijës (ve) të përfshirë në ngjarje duhet të njoftohen dhe të thirren.

Reagohet menjëherë ndaj dhunës, për t'i siguruar fëmijës mbrojtjen më të mirë.

Për t'u njohur më nga afër me hapat e ndërhyrjes, mund të përdoret Udhëzuesi.

VEPRIMET NDËRSEKTORIALE NË PARANDALIMIN E DHUNËS, MBROJTJEN DHE TRAJTIMIN E FËMIJËVE ME SFIDA TË LIDHURA ME DHUNËN

Mbrojtja e fëmijëve nga dhuna, keqtrajtimi dhe neglizhenca është një proces i ndërlikuar, kompleks, por i vetëm. Ajo mund të jetë e suksesshme vetëm me bashkëpunim të koordinuar ndërsektorial të të gjithë sektorëve dhe institucioneve përkatëse. Në këtë proces rol kyç luajnë qendrat për punë sociale, policia, prokuroria publike, sistemi shëndetësor, sistemi arsimor dhe sektori civil. Komuna është përfshirë gjithashtu në aktivitetet parandaluese. Problemi i dhunës ndaj fëmijës është kolektiv, prandaj trajtimi duhet të jetë kolektiv kur nuk ka arritur të parandalohet, njihet dhe ndalet.

Procedurat e ekipeve ndërsektoriale në rastet e fëmijëve viktimë të dhunës zbatohen në përputhje me ligjet dhe aktet nënligjore dhe Protokollin për trajtimin e ekipit ndërsektorial për mbrojtjen e fëmijëve viktimë të keqtrajtimit, neglizhencës dhe dhunës. Bashkëpunimi në trajtimin e rasteve synon të lehtësojë hetimin, të shmangë viktimizimin sekondar të fëmijëve duke minimizuar traumat shtesë dhe duke ofruar mundësi për mbledhjen e dëshmive në një mjedis që është i sigurt për ta. Në të njëjtën kohë, është e rëndësishme që sektorët të bashkohen dhe të sigurojnë koordinim në mbledhjen dhe shkëmbimin e informacionit dhe zhvillimin e planeve për mbrojtjen dhe kujdesin e fëmijëve.

Shkollat janë një burim i rëndësishëm në parandalimin e dhunës ndaj fëmijëve, si dhe në procesin e njohjes dhe raportimit të rasteve të dhunës, keqtrajtimit të fëmijëve dhe neglizhencës. Ata kanë një staf mësimdhënës që është solid dhe bashkëpunëtorë profesionistë të cilët janë të arsimuar, kompetentë dhe të sensibilizuar për të punuar me fëmijët viktimë të llojeve të ndryshme të dhunës.

MËNYRAT SHITESË TË PARANDALIMIT DHE MBROJTJES NGA DHUNA

Qasje të tjera krijuese dhe inovative për parandalimin e dhunës dhe mbrojtjen e nxënësve. Shembuj: Formimi i klubeve për fëmijë me një përzgjedhje të gjerë të programeve me përmbajtje argëtuese-edukative, Programet parandaluese për dhunën kibernetike, Programet parandaluese për dhunën midis kolegëve, Ndërmjetësimi i kolegëve, Programet parandaluese për dhunën në marrëdhëniet e adoleshentëve, Trajnimi për zhvillimin e aftësive sociale të fëmijëve me sjellje të shqetësuar, Terapia familjare me përfshirjen e një familjeje të tërë, Trajnimi për kontrollin e zemërimit, duke përdorur linjën e Megjashi Alo Bushavko 070390632, zhvillimi i burimeve dhe informacionit për mbështetje shitesë të prindërve.

LITERATURA E PËRDORUR

- Gashiç - Pashiviç (2004), „ Мере и програми за превенцију насиља у школи”, Зборник института за педагошка истраживања, 168-187.
- Protokolli i përbashkët për veprim në rastet e keqpërdorimit dhe neglizhimit të fëmijëve
<https://www.mtsp.gov.mk/dokumenti.nspX>
- Ligji për mbrojtjen sociale (Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut, nr. 104/19)
<https://www.mtsp.gov.mk/zakoni.nspX>
- Ligji për mbrojtjen e fëmijëve (teksti i konsoliduar, viti 2022)
www.mtsp.gov.mk/zakoni.nspXL
- Ligji për arsimin fillor (Сл. весник на РСМ бр.161/19 и 229/20)
https://mon.gov.mk/stored/document/Zakon%20za%20osnovnoto%20obrazovanie%20%20nov_1.pdf
- Ligji për arsimin e mesëm teksti i konsoliduar (Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut nr. 229/2020)
<https://mon.gov.mk/stored/document/Zakon%20za%20srednoto%20obrazovanie.pdf>
- Konventa për të drejtat e fëmijës,
<http://www.childrensembassy.org.mk>
- Strategjia kombëtare (2020-2025) dhe Plani për veprim (2020-2022) për parandalimin dhe mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna <https://www.mtsp.gov.mk/dokumenti.nspX>
- Petrovska, N., (2016) "Delikuenca e fëmijëve: Parandalimi dhe programet parandaluese", Shkup, Grafostil.
- Petrovska, N., Bogatinova, T., Mishevskaja, S. (2017) Мишевска, С. (2017) „Прирачник за позитивно родителство – Фер родител фер дете”, Shkup, UNICEF (https://www.unicef.org/northmacedonia/sites/unicef.org.northmacedonia/files/2019-01/MK_CP_FairParentFairChildGuidebook_MK.pdf)

- Petrovska, N., Bogatinova, T., Mishevaska, S. (2017) „Програма за позитивно родителство – Фер родител фер дете“, Shkup, UNICEF
https://www.unicef.org/northmacedonia/sites/unicef.org.northmacedonia/files/2019-01/MK_CP_FairParentFairChildProgramme_MK.pdf
- Petrovska, N., Lazetic G., Nanev L. (2020). Mjet për sigurinë dhe mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna në botën digjitale”, Shkup, OSBE (ISBN978-608-66233-1-9)-
(<https://www.sppmd.mk/wp-content/uploads/2021/01/Alatka-za-bezbednost-i-zashtitana-decata-MK.pdf>)
- Protokoli për veprim i ekipit ndërsektorial për mbrojtjen e fëmijëve viktima të keqpërdorimit, neglizhencës dhe dhunës.
https://www.mtsp.gov.mk/content/word/%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0%D0%BB%D0%B0/protokol_zastita_deca.doc
- Protokoli për veprim në procesin e parandalimit dhe mbrojtjes së fëmijëve nga keqpërdorimi dhe neglizhenca
<https://www.mtsp.gov.mk/dokumenti.nsp>
- Udhëzues për raportimin dhe mbrojtjen e viktimës nxënës të çdo forme të dhunës, keqpërdorimi dhe neglizhimi
<https://www.mtsp.gov.mk/content/word/dokumenti/dokumenti%202018/Protokol%20za%20postapuvanje%20vo%20slucaj%20na%20zloupotreba%20i%20zanemarvanje%20na%20deca.doc>
- Popović-Citić, B & Ćunić-Pavlović, V. (2005), Prevencija prestupništva djece i omladine, Beograd: Ministarstvo prosvjete i sporta Republike Srbije

Projektin "Promovimi i mjedisit të sigurt shkollor" e implementojnë Koalicioni i Organizatave Rinore SEGA në partneritet me Ambasadën e parë të fëmijëve në botë Megjashi/ First Children's Embassy Megjashi, SmartUp - Social Innovation Lab dhe MCGO - Qendra Maqedonase për Edukim Qytetar / MSES, me mbështetjen e Fondacionit për Fëmijë Pestalozzi/Pestalozzi Children's Foundation.

 Pestalozzi
Children's
Foundation

 СЕГА
Коалиција на младински организации
www.sega.org.mk

smartcup

**MACEDONIAN
CIVIC
EDUCATION
CENTER**